

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL SOCIALINIŲ REIKALAVIMŲ, KURIUOS PERKANČIOSIOS ORGANIZACIJOS IR PERKANTIEJI SUBJEKTAI TURI TAIKYTI PIRKdami PREKES, PASLAUGAS AR DARBUS“ PROJEKTO

Lietuvos verslo konfederacija, išanalizavusi Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl socialinių reikalavimų, kuriuos perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai turi taikyti pirkdami prekes, paslaugas ar darbus, taikymo“ projektą (Nr. 22-15290) (toliau – Projektas), teikia nuomonę dėl siūlomo reguliavimo.

1. Dėl pirkimų vykdytojams nustatomos pareigos taikyti bent vieną iš socialinių reikalavimų

Projekte siūloma nustatyti, kad „perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai <...>, vykdydami viešuosius pirkimus <...>, išskyrus pirkimus, vykdomus žodžiu, taip pat pirkimus, kurie gali būti vykdomi neskelbiant apie pirkimą, taiko bent vieną iš <...> socialinių reikalavimų“.

Pažymime, kad pritariame bendram tikslui skatinti tiekėjų socialinę atsakomybę, tačiau tuo pačiu manome, kad pirkimų, kuriuos vykdant socialiniai reikalavimai būtu privalomi taikyti, apimtis turėtų būti siauresnė, nei šiuo metu numatyta Projekte.

Manome, kad **tiekėjų dalyvavimo** viešuosiuose **pirkimuose neturėtų varžyti/apriboti jų galimybės įgyvendinti** vienokį ar kitokį perkančiosios organizacijos pasirinktą taikyti **socialinį reikalavimą.**

Jei visgi bus pasirinktas ne skatinimo įgyvendinti socialinius reikalavimus modelis, bet įtvirtintas(-i) būtinas(-i) dalyvavimo pirkime kriterijus(-ai), tai neabejotinai ženkliai sumažės pirkimuose dalyvaujančių tiekėjų skaičius. Pažymime, kad perkančiųjų organizacijų galimai neatsakingai pasirinktas taikyti konkretus socialinis reikalavimas gali lemti, kad tiekėjai bus ne tik nesuinteresuoti dalyvauti pirkime, bet net neturės objektyvios galimybės pateikti pasiūlymą. *Pavyzdžiui, perkančiajai organizacijai nusprendus taikyti Projekto 1.1 papunktyje nustatytą socialinį reikalavimą, susijusį su viešojo pirkimo sutarties vykdymu, ir, paskelbus pirkimą, gali susiklostyti tokia situacija, kad neatsiras tiekėjų, kurie galėtų pavesti sutarties vykdymą tokiam darbuotojui, kuris būtų priskirtas kuriai nors iš Projekto 1.1.1- 1.1.7 papunkčiuose nurodytų asmenų grupių – neigaliųjų/ asmenų, faktiškai auginančių neigalų vaiką iki 18 metų/ asmenų, slaugančių šeimos narį ir kt. Tiekėjai gali tiesiog neturėti įdarbintų tokių asmenų arba būti įdarbinę pagal jų kvalifikaciją, kompetencijas visai kitoms veikloms, nei numatytoms teikti pirkimo sutartyje.*

Pasirinkusios vienokį ar kitokį privalomą tiekėjams atitikti socialinį reikalavimą, perkančiosios organizacijos gali susidurti su nenumatytais iššūkiais ir likti be jų veiklai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų. Atkreiptinas dėmesys, kad viešieji pirkimai ir taip susiduria su konkurencijos stygiumi, nes tiekėjai vengia dalyvauti juose dėl didelės biurokratijos bei didelio dokumentacijos kiekio. Privalomų socialinių reikalavimų įvedimas į viešuosius pirkimus konkurencijos nepaskatins, tik dar labiau apribos, nebus pasiektas ir racionalus lėšų panaudojimo tikslas.

Pabrėžiant galimą objektyvumo stoką nustatant socialinius reikalavimus konkrečiuose pirkimuose, galimai atsirasiančią tiekėjams papildomą administracinę naštą, galimus praktikoje atvejus, kai perkančioji organizacija nustatytus socialinius reikalavimus turės taikyti dirbtinai ir

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103 Vilnius
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

formaliai, tik siekdama įgyvendinti Vyriausybės nutarimo reikalavimus, **siūlome atsisakyti įtvirtinti privalomą pasirinktinio(-ių) socialinio(-ių) reikalavimo(-ų) taikymą**. Manome, kad tikslingiau būtų nustatyti galimybę socialinius reikalavimus taikyti kaip „ekonominio naudingumo“ kriterijus, nes tai neapribotų tiekėjų galimybių dalyvauti pirkimuose, bet tuo pačiu būtų prisidedama prie verslo atsakingumo didinimo bei spartesnių pokyčių socialinės politikos srityje.

Tuo pačiu pažymėtina, kad turi būti užtikrintas kontrolės mechanizmas, kad tai, kas deklaruojama pirkime, būtų realiai vykdoma ir pirkimo sutarties vykdymo metu. Yra ne viena situacija, kai nustačius darbuotojų darbo užmokesčio medianos reikalavimus ar kitus į aplinką ir socialinę gerovę orientuotus reikalavimus, jie yra deklaruojami, tačiau vėliau sutarties vykdymo metu nėra tikrinami ir įgyvendinami. Tuo pačiu ir perkančiosios organizacijos dažnai neturi kompetencijos ar resursų atlikti vykdymo priežiūrą. Todėl norint realaus pokyčio reiktų galvoti ne tik apie privalomų reikalavimų nustatymą, bet ir kaip jie praktiškai bus įgyvendinti.

2. Dėl atitiktį nustatytiems socialiniam reikalavimams įrodančių dokumentų pateikimo

Projekte kaip vienas iš galimų taikyti socialinių reikalavimų – „visų tiekėjo darbuotojų (moterų ir vyrų) darbo užmokesčio skirtumas kiekvienoje pareigybių kategorijoje pirkimo sutarties vykdymo laikotarpiu nėra didesnis nei 5 procentai“. Numatyta, kad šis reikalavimas (Projekto 1.6 papunktis) galimas taikyti Projekto 1 priede nurodytiems pirkimams, o atitiktį šiam socialiniam reikalavimui įrodantys dokumentai apibrėžti Projekto 4.6 papunktyje – „*tiekėjo darbo apmokėjimo sistema arba vidaus darbo tvarkos taisyklės ar kitas lygiavertis dokumentas, kuriame būtų pateikta informacija apie tiekėjo darbuotojų pareigybių kategorijas, kurios suskirstytos pagal darbo sudėtingumą, atsakomybės lygį, patirtį, išsilavinimą, bei kiekvienos jų apmokėjimo formos ir darbo užmokesčio dydžiai (minimalus ir maksimalus)*“.

Pažymėtina, kad Projekto 4.6 papunktyje minimų dokumentų pateikimas, kiekvieną kartą tiekėjams dalyvaujant viešajame pirkime, kurtų neproporcingai didelę administracinę naštą, kas kiekvienu atveju lemtų kruopštų sprendimo dėl dalyvavimo pirkime įsivertinimą bei persvarstymą. Atsižvelgiant į tai, mūsų nuomone, tokios papildomos administracinės naštos sukūrimas nebūtų paskata įmonėms, pvz. draudimo bendrovėms, dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, priešingai, nuo dalyvavimo atgrasytų.

Manome, kad siekis taikyti socialinius kriterijus viešuosiuose pirkimuose yra valstybės apsisprendimas, tačiau tai neturėtų sąlygoti administracinės naštos verslui didėjimo. Taip pat pažymime, jog kiekvienas darbdavys jau šiuo metu pateikia daug informacijos, be kita ko, susijusios ir su darbuotojų pareigybėmis, darbo užmokesčiu, į Sodros informacinę sistemą. Todėl nepritariame Projekto 4.6 papunktyje nurodytiems reikalavimams ir siūlome ieškoti būdų gauti atitikties socialinių kriterijų įsivertinimui reikiamą informaciją iš valstybės jau valdomų registru, atitinkamai reformuluojant 4.6 papunkčio nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, siūlome Projekto rengėjams tikslinti Projektą, kad socialiniai reikalavimai netaptų prievole perkančiosioms organizacijoms taikyti juos visuose viešuosiuose pirkimuose (išskyrus žodinius, galimus vykdyti neskelbiant), bet būtų galimybė juos pasirinkti kaip ekonominio naudingumo kriterijus. Taip pat siūlome peržiūrėti nuostatas, susijusias su įrodymų dėl atitikimo socialiniams reikalavimams pateikimu, kad įrodymų pateikimas nesukurtų didelės administracinės naštos verslo subjektams.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė